

Oszustwa względem seniorów

Przestępstwa wobec osób starszych są powszechne. Metody stosowane przez sprawców są coraz bardziej doskonałe, przestępcy wykazują się bardzo wysublimowaną metodą nawiązywania kontaktu i podtrzymywania konwersacji. Widać to w szczególności na przykładzie postaci, w które wcielają się sprawcy tych przestępstw, budując w osobach starszych zaufanie i porozumienie, w efekcie czego wykonywane są prośby i polecenia sprawców, prowadzące do utraty majątku przez seniorów.

W 2020 roku 5289 starszych osób straciło w wyniku przestępstw popełnionych na tzw. „legendę” ok. 85 950 026 złotych - wynika z danych przekazanych Polskiej Agencji Prasowej przez policję. Odnotowano ponad 4 tysiące tego typu przestępstw. Problem może być poważniejszy, bo takie przestępstwa nie zawsze są zgłaszane.

Najczęstszymi oszustwami są metody na tzw. „wnuczka” oraz „na policjanta”. Zdarza się też, że oszuści bazują na niewiedzy np. dotyczącej przepisów unijnych i próbują to wykorzystać wmawiając, że np. dzięki pieniądзом z Unii Europejskiej w mieszkaniu zostanie wykonany remont instalacji wodociągowej, czy gazowej. To pretekst aby dostać się do mieszkania. Po wejściu do środka oszuści próbują odwrócić uwagę i w tym czasie niepostrzeżenie zajrzeć do szafki w poszukiwaniu pieniędzy, biżuterii czy innych wartościowych przedmiotów.

Metoda „na wnuczka” bazuje na więziach rodzinnych i naturalnej potrzebie pomocy bliskim w nagłej potrzebie. Sprawcy w rozmowie wstępnej są w stanie zorientować się, czy osoba z którą rozmawiają może stać się ich „ofiara”, czy też nie. Istotą tego oszustwa jest wytworzenie u seniora poczucia, że powinien pomóc swojemu wnukowi czy wnuczce za wszelką cenę i jak najszybciej. Odczucia te są dużo mocniejsze niż racjonalne myśli ostrzegające przed niebezpieczeństwem. W przypadku innych scenariuszy, przestępcy wcielają się w role pracownika OPS-u, ZUSu, wodociągów, ochrony środowiska, izby skarbowej itp. Z racji otrzymywanych różnych świadczeń, np. z ZUS lub OPS, sprawcy wykorzystują cynicznie potrzeby finansowe swoich potencjalnych „ofiar”. Seniorzy np. słysząc o możliwości uzyskania większych zasiłków, czy bezzwrotnych pomocy finansowych, bardzo często wykazują duże zainteresowanie, wchodząc w interakcję i przekazując pieniądze lub dokonując „brakującej wpłaty” w zamian za oferowane korzyści, np. waloryzację emerytury, przyłączenie instalacji gazowej, fotowoltaicznej, wymianę pieca.

W metodzie „na policjanta” oszuści zwykle twierdzą, że chcą pomóc przy likwidacji szkód związanych np. z wypadkiem drogowym, którego w rzeczywistości nigdy nie było, proszą o pomoc dla oficera CBŚ lub w prowadzonym dochodzeniu. Jest w tej metodzie wykorzystywany element zaskoczenia i zaufania do instytucji policji. Osoby w podeszłym wieku - chcąc być pomocne - wdają się w rozmowę i podają dane lub wykonują czynności oczekiwane przez udających kogoś innego przestępców, co prowadzi do utraty pieniędzy.

Jak zapobiegać oszustwom osób starszych?

Warto podczas rozmów i spotkań z osobami starszymi uczyć ich na zwiększoną podejrzliwość co do niespodziewanych telefonów, czy też osób, które podają się za znajomego lub przyjaciela wnuczka, bądź pracownika instytucji pomocowej, policji itp. Jednocześnie utrwalać przekonanie u seniora, że w takiej sytuacji może i powinien zawsze nawiązać kontakt z rodziną, aby potwierdzić autentyczność rozmówcy i sytuacji. Że zostanie to przyjęte ze zrozumieniem i otwartością przez bliskich, którzy - jeśli będzie trzeba - też włączą się do pomocy.

Warto seniorom powtarzać, że nikt z instytucji pomocowych, czy z policji, nigdy nie żąda jakichkolwiek pieniędzy lub kosztowności w ramach wykonywanych czynności. Także nie prosi o podanie danych osobowych lub bankowych za pośrednictwem telefonu, komunikatora lub maila. Takie zachowanie powinno wzbudzić podejrzliwość i decyzję o zweryfikowaniu rozmówcy i sytuacji. Uczulajmy osoby starsze, aby po otrzymaniu takiego telefonu przerwały rozmowę lub poprosiły o czas do namysłu, w którym skontaktują się z rodziną lub policją. Warto na tę okoliczność zostawić seniorom w widocznym miejscu numery telefonów do bliskich i na policję, zachęcając do korzystania z nich. Doskonale byłoby, żeby takie sytuacje z seniorem wprost co jakiś czas przećwiczyć i spokojnie omówić, chwalać wybór poprawnych, bezpiecznych rozwiązań. Równoległe należy też poinformować rodzinę o ustaleniach z seniorem i przekazać, żeby się nikt nie dziwił i jak ma zareagować, jeśli nasz dziadek czy babcia zadzwonią z takim pytaniem lub informacją.

Kiedy już okaże się, że osoba nam bliska padła ofiarą oszustwa lub jest podejrzenie, że sytuacja może do tego prowadzić, to uspokójmy naszych dziadków i niezwłocznie sami powiadommy jednostkę policji o takim fakcie lub podejrzeniu próby popełnienia przestępstwa. Pozwoli to niejednokrotnie na uchronienie naszych seniorów od utraty dorobku życia oraz zatrzymanie sprawców przestępstwa.

Policyjne porady dla seniorów, aby nie stać się ofiarą przestępstwa lub wykroczenia:

- bez zbędnej potrzeby nie noś dużej kwoty pieniędzy przy sobie,
- po wypłacie większej kwoty z bankomatu lub po dokonaniu transakcji bankowej warto poprosić zaufaną osobę o odprowadzenie do domu,
- bezwzględnie trzeba znać na pamięć swój numer PIN do karty bankomatowej. Nigdy nie zapisuj tego numeru na karteczce, przechowywanej obok karty,
- nikomu, pod żadnym pozorem, nie podawaj loginu i hasła do swojego konta bankowego,
- nie pożyczaj pieniędzy osobom, które znane są tylko z widzenia lub deklarują, że chcą przekazać gotówkę twoim bliskim,
- tam, gdzie panuje tłok, w tramwaju, autobusie, w markecie, na targu - zapiętą torbę trzymaj zawsze przed sobą,
- przebywając w szpitalu - wartościowe rzeczy warto daj do depozytu,
- będąc u fryzjera, w parku, na cmentarzu, w sklepie - nie zostawiaj toreb lub siatek, w których są pieniądze i dokumenty bez nadzoru, nawet na chwilę,

- wychodząc na zakupy warto mieć przygotowane drobne pieniądze, tak aby nie wyjmować za każdym razem portfela,
- nie wpuszczaj do mieszkania nieznanymych,
- nie przechowuj w domu dużej ilości gotówki, ani nie informuj nikogo obcego o ilości pieniędzy, które masz w domu lub przechowujesz na koncie,
- nie otwieraj drzwi, gdy tylko usłyszysz dzwonek. Najpierw sprawdź, kto stoi za drzwiami. Jeżeli nie znasz tej osoby - rozmawiaj przez zamknięte drzwi. Pracownicy urzędów zwykle telefonicznie zapowiadają swoją wizytę, a inkasenci mogą wystawione rachunki za światło i gaz zostawić w skrzynce pocztowej, nie wchodząc do domu,
- warto utrzymywać więzi z sąsiadami - mogą służyć pomocą w trudnej sytuacji,
- zamykaj na zamek drzwi wejściowe po przyjściu do domu,
- wychodząc z domu po zmroku warto zabierać ze sobą osobę towarzyszącą,
- omijaj tereny źle lub wcale nieoświetlone, szczególnie niebezpiecznymi miejscami są obrzeża miast, na których nie ma zabudowań.

Senior na zakupach lub pokazie

Starsze osoby często są zapraszane na bezpłatne badania, pokazy naczyń, materacy, sprzętu paramedycznego lub też na warsztaty kulinarne, czy proszone o zgłoszenie się po odbiór wylosowanej nagrody lub voucheru. Okazuje się, że w rzeczywistości są to spotkania sprzedażowe różnych produktów i to w cenach wielokrotnie przekraczających ich rynkową wartość. Nieuczciwi sprzedawcy, wykorzystując niewiedzę starszych osób, nie informują zwykle w takich sytuacjach o prawie konsumenta do odstąpienia od zawartej umowy i nie przekazują formularza koniecznego do zwrotu towaru.

Sprzedawcy korzystają powszechnie z różnego rodzaju technik, aby zmanipulować osoby starsze i skłonić je do zakupu oferowanych produktów. Za sprawą tych sztuczek seniorzy często dają się nakłonić do zakupu niekiedy zupełnie niepotrzebnych produktów, z czego zdają sobie sprawę dopiero po dokonaniu transakcji.

Osoby starsze powinny pamiętać przede wszystkim o poniższych zasadach:

- **Podejmuj ostateczną decyzję po sprawdzeniu towaru i porównaniu cen**, np. w internecie lub w sklepie. Jeżeli towar jest dostępny dziś, będzie dostępny także jutro. Zawsze możesz poprosić o wizytówkę sprzedawcy, żeby móc zamówić towar, jeśli sprawę przemyślisz i się zdecydujesz.
- **Ustal czy cel spotkania** (np. wykładu, prezentacji, badania) **obejmuje też sprzedaż towarów lub usług**. Można o to zapytać osobę telefonującą z zaproszeniem, albo skontaktować się z instytucją kierującą zaproszenie pisemne.
- **Uważaj na „darmowe” prezenty** - np. darmowa wycieczka może być połączona z kilkugodzinną sprzedażą kosztownych produktów, a prezent najczęściej jest pretekstem do spowodowania u Ciebie chęci zakupu innej rzeczy.
- **Nie podejmuj decyzji pod wpływem impulsu**. Dać sobie więcej czasu na zastanowienie i skonsultuj się z rodziną lub kimś bliskim. Presja czasu to zwykle zły doradca.

- Nie zaciągaj kredytu, jeśli nie stać Cię na prezentowany towar. To może być początek problemów finansowych.
- Jako konsument masz prawo odstąpić od umowy kupna zawartej poza siedzibą firmy w ciągu 14 dni, wystarczy wysłać oświadczenie pocztą. Poproś sprzedawcę o druk takiego oświadczenia.
- Jeżeli sprzedawca nie udzieli informacji o prawie do odstąpienia od umowy w ciągu 14 dni od zakupu na pokazie - prawo to wygasa po upływie 12 miesięcy od dnia upływu powyższego terminu.
- W sytuacji pytań, wątpliwości lub problemów zawsze masz możliwość skorzystania z bezpłatnej pomocy Rzecznika Praw Konsumentów, który dyżuruje w Twoim urzędzie miasta lub starostwie powiatowym lub skorzystać z Infolinii Konsumentckiej pod nr telefonu 801 440 220 oraz 22 290 89 16.

Lokalizacja Punktów Nieodpłatnej Pomocy Prawnej, Nieodpłatnego Poradnictwa Obywatelskiego i Nieodpłatnej Mediacji w Powiecie Strzeleckim:

I. Punkt nieodpłatnej pomocy prawnej i mediacji prowadzony przez Stowarzyszenie Sursum Corda:

- Ośrodek Pomocy Społecznej w Zawadzkiem, ul. Dębowa 11, w poniedziałki w godz. 13.00-17.00
- Urząd Miejski w Leśnicy, ul. 1 Maja 9, we wtorki w godz. 14.00-18.00
- Urząd Gminy w Jemielnicy, ul. Strzelecka 67, w środy w godz. 11.30-15.30
- Starostwo Powiatowe w Strzelcach Opolskich, ul. Jordanowska 2, w czwartki w godz. 15.00-19.00 - specjalizacja mediacja
- Ośrodek Pomocy Społecznej w Ujeździe, ul. Sławęcicka 19, w piątki w godz. 13.00-17.00

II. Punkt nieodpłatnej pomocy prawnej i mediacji prowadzony przez radców prawnych i adwokatów:

1. Starostwo Powiatowe w Strzelcach Opolskich, ul. Jordanowska 2, od poniedziałku do środy i w piątek od 14.00-18.00, w czwartek od 11.00-15.00

II. Punkt nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego i mediacji prowadzony przez Stowarzyszenie Sursum Corda:

1. Starostwo Powiatowe w Strzelcach Opolskich, ul. Jordanowska 2, od poniedziałku do środy i w piątek od 8.00-12.00, w czwartek od 7.00-11.00

W związku z przeciwdziałaniem zagrożeniom związanym z COVID-19, wszystkie punkty nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego od dnia 13 marca 2020 r. pozostają ZAMKNIĘTE do odwołania.

Przed udaniem się do punktu poleca się w pierwszej kolejności kontakt telefoniczny (tel. 77 440 17 97) w celu uzgodnienia sposobu przyjmowania interesantów, ponieważ w przypadku obowiązywania stanu zagrożenia epidemicznego, stanu epidemii albo wprowadzenia stanu nadzwyczajnego udzielanie nieodpłatnej pomocy prawnej lub świadczenie nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego może odbywać się za pośrednictwem środków porozumiewania się na odległość oraz poza lokalem punktu.

Aktualne informacje na temat dostępu do nieodpłatnej pomocy prawnej w czasie trwania koronawirusa znajdują Państwo na stronie internetowej Powiatu Strzeleckiego: <https://powiatstrzelecki.pl/3944/nieodplatna-pomoc-prawna-na-terenie-powiatu-strzeleckiego-w-2021-r.html>

Rejestracja na wizyty

w celu uzyskania pomocy w punkcie nieodpłatnej pomocy prawnej lub punkcie nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego należy dokonać wcześniejszej rejestracji.

Rejestracja na wizyty odbywa się pod numerem telefonu: 77 440 17 97, w poniedziałek w godz. 7.30 do 17.00, od wtorku do czwartku w godz. 7.30-15.30, w piątek w godz. 7.30-14.00, a także online poprzez system teleinformatyczny Ministerstwa Sprawiedliwości pod adresem: <https://np.ms.gov.pl/opolskie/strzelecki>.

„Projekt finansowany z budżetu Państwa, realizowany przez Powiat Strzelecki”